

97000875-6	23/02/2026	ישראל היום!	כותרת	עמוד 23	1	7.29x32.51
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790						

“מדינת היהודים”: הרעיון שהתגשם והאזהרה שלא פקעה :

אריאל פלדשטיין

“מדינת היהודים” הרעיון שהתגשם והאזהרה שלא פקעה

באמצע פברואר 1896, ראתה אור חוברת דקה שנשאה שם שאפתני: “מדינת היהודים”. מחברה, ד”ר תיאודור הרצל, לא תכנן להוציא ספר. הרעיון נועד לשמש כסיס לנאום בפני מועצת משפחת רוטשילד, אך משלא הוד מן – בחר לא לגנוז את הדברים. הוא הדפיסם והשליך את הרעיון אל הזירה הציבורית, כמי שמניח בקבוק עם פתק בים ההיסטוריה.

הרצל עצמו לא ציפה להד הציבורי העצום. בן-לילה דרך כוכבו, והחברת הפכה לאבן יסוד של התנועה הציונית. כבר בפתחת הספר כתב הרצל: “הרעיון שאני בא להרצותו בחדר זה הוא עתיק ימים: הקמתה של מדינת יהודים”. לשיטתו, הפתרון היחיד ל“עניין היהודים”, האנטישמיות, לא טמון בהשתלבות, בנאורות או באמנציפציה, אלא בהקמת מדינת יהודים.

מאחר שהנחת היסוד שלו היתה “עם אנחנו, עם אחד”, הוא ראה במדינה את המזור להפיכתם ל“נורמליים” ול-קבלתם למשפחת העמים: “העולם בשחרורנו משתחרר, בעושרנו מתעשר ומתגדל בגדולתנו”. הוא האמין שביכולתם של היהודים להקים מדינה, אף שבמציאות של אז לא היה לאום נטול טריטוריה, מפוזר במקומות שונים וחסר ניסיון שהצליח במשימה הזו. הוא נרתם אליה במלוא המרץ וההשקעה, תוך תשלום מחיר אישי כבד. במהלך השנים, עד לפטירתו בשנת 1904, הוא הפך כל אבן אפשרית כדי להפוך את הרעיון למציאות. 130 שנה חלפו. ישראל קמה והפכה לעובדה היסטורית. אך האנטישמיות לא נעלמה כפי שהרצל קיווה – היא שבה ומתפרצת בעוצמה ברחבי העולם, לעיתים במסווה פוליטי או מוסרי, לעיתים בגילויים אלימים ישירים.

האתגר אינו רק להיאבק באנטישמיות מחוץ, אלא גם לשמר מבפנים את הרעיון של הרצל: סולידריות לאומית, אחריות הדדית וראיית מחלוקת פוליטית כחלק ממשפחה אחת

מאז 7 באוקטובר חלה הקצנה דרמטית בתופעות של אנטישמיות גלויה וסמויה בקמפוסים, ברחובות הערים הגדולות, ברשתות החברתיות וגם בשיח הציבורי והתקשורת. במדינות דמוקרטיות. במקביל, מתעצם הניסיון לטשטש את גבולות הלגיטימיות של קיום יהודי ריבוני, ולהציג את עצם הזיקה לישראל כעילה להוקעה מוסרית.

אך לצד הסכנה החיצונית, הולכת ומתבררת סכנה פנימית. הנחת היסוד של הרצל, “עם אחד אנחנו”, ניצבת בפני מבחן קשה. החברה הישראלית קרועה, שסועה ומתקשה להחזיק בשיח משותף על יסודות הקיום המשותף. אם ספרו של הרצל ביקש להפוך רעיון למציאות מדינית – המציאות הנוכחית מאיימת להפוך הישג מדיני לרעיון הולך ומתרופף. מדינה לא מתקיימת רק בכוח מוסדותיה וצבאה, אלא גם מכוח תחושת השותפות והייעוד המשותף של אזרחיה.

האתגר של ימינו אינו רק להיאבק באנטישמיות הגואה מחוץ, אלא גם לשמר מבפנים את הרעיון המכונן של הרצל: סולידריות לאומית, אחריות הדדית ויכולת לראות במחלוקת פוליטית חלק ממשפחה אחת. אם לא נעצור בזמן את תהליכי הפירוק הפנימיים, אנו עלולים לגלות שהספר שחולל מהפכה היסטורית חוזר להיות אזהרה. במציאות שכזו, נדרשת מנהיגות המסוגלת לנסח חזון משותף, להציב גבולות מוסריים ולגייס את החברה סביב מכנה משותף רחב.